

**МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕДИЦИНИ ТА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНО-МЕДИЧНИХ НАУК**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»**

**Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти**

**22 Охорона здоров'я
222 «Медицина»
«Медицина»
другий (магістерський) рівень**

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Старший викладач кафедри загально-медичних наук ЗУБІЛЕВИЧ Тамара Миколаївна	+380674825520	tamara-2604@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Економіка в системі охорони здоров'я» включає в себе інформацію щодо сутності та особливостей економіки та економічних відносин в цілому та в сфері охорони здоров'я зокрема та передбачає вивчення теоретичних знань щодо особливостей економічної діяльності в сфері охорони здоров'я, її планування, організації та визначення її ефективності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: теоретичні та практичні основи економіки охорони здоров'я, в тому числі щодо організації надання послуг з медичного обслуговування.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Економіка в системі охорони здоров'я» тісно пов'язана з питаннями, компетентностями і навичками, які здобувають студенти при вивченні таких дисциплін, як «Основи менеджменту», «Медичне право України» та «Психологія особистості» та дає можливість студентіві набути необхідних знань та навичок для адаптації в сучасному професійному та економічному житті.

Навчальна дисципліна належить до вибіркових дисциплін.

Силабус упорядкований із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації навчально-виховного процесу вищої освіти.

Згідно до навчального плану підготовки лікарів другого магістерського) рівня за спеціальністю «Медицина», вивчення навчальної дисципліни «Економіка в системі охорони здоров'я» здійснюється здобувачами вищої освіти на 2 курсі у 4 семестрі.

Навчальна дисципліна «Економіка в системі охорони здоров'я» спрямована на формування у студентів необхідних знань, умінь, дій, цільових завдань, навичок та професійного світогляду фахівця напряму підготовки освітньої кваліфікації «Магістр медицини».

Цілі навчання – вивчення дисципліни передбачає опанування теоретичних знань та практичних навичок щодо основних понять, категорій, законів та процесів в економіці охорони здоров'я, а також основних напрямів економічного забезпечення діяльності організацій у сфері охорони здоров'я (планування та прогнозування, оплата праці, ціноутворення, маркетинг та маркетингові дослідження ринку, оцінка ефективності та економічний і фінансовий аналіз).

Для успішного проходження курсу студентів необхідно вчасно виконувати всі завдання викладача, при виявленні питань чи проблем з їх виконанням завчасно звертатися до викладача.

Вивчення дисципліни завершується заліком. В процесі вивчення різних тем студенту доцільно звертати увагу на питання, що виносяться на підсумковий контроль освітнього процесу вищої освіти.

Види навчальних занять згідно навчального плану:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів знань з теоретичних основ економіки в системі охорони здоров'я як науки, її законів, закономірностей та особливостей діяльності закладів охорони здоров'я в сучасних економічних умовах, практичних навичок щодо використання основних економічних знань, принципів та методів управління медичним закладом.

Зокрема:

засвоїти теоретичні основи економіки охорони здоров'я: термінологія, закони, методи, принципи, сутність і особливості економічних взаємозв'язків, аналіз діяльності суб'єктів господарювання системи охорони здоров'я, зокрема в сфері медсестринства;

сформувати практичні навички використання економічних методів та методик під час планування, організації та оцінки діяльності закладів охорони здоров'я, в тому числі у галузі медсестринства.

Передумови дисципліна «Економіка в системі охорони здоров'я» тісно пов'язана з питаннями, компетентностями і навичками, які здобувають студенти при вивченні таких дисциплін, як «Основи менеджменту», «Медичне право України» та «Психологія особистості» та дає можливість студентіві набутти необхідних знань та навичок для адаптації в сучасному професійному та економічному житті

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Економіка в системі охорони здоров'я» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі в галузі професійної медичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідницько-іноваційної діяльності в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань, умінь і професійної практики та характеризується невизначністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4 Знання і розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7 Здатність до міжособистісної взаємодії та праці в команді.

ЗК 10 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 11 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК 12 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 10 Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 14 Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

СК17 Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг.

СК 18 Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації.

СК19 Здатність зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

СК 20 Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.

СК 22 Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Навчальна дисципліна «Економіка в системі охорони здоров'я» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою «Медицина» другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина», галузі знань 22 Охорона здоров'я:

ПРН1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Володіти інформацією з фундаментальних і клінічних біомедичних наук, достатньою для здійснення ефективної професійної діяльності в умовах постійного оновлення фундаментальної та прикладної медичної інформації. Критично осмислювати наявні проблеми та результати досліджень в сфері своєї спеціальності. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН8 Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН13 Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуацій та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.

ПРН14 Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

ПРН18 Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

Після закінчення вивчення дисципліни **здобувач вищої освіти буде знати:**

- сутність і структуру господарського механізму та ринку як форми організації суспільного виробництва;
- сутність і структуру нормативно-правового регулювання галуззю та закладами охорони здоров'я;
- економічні закони, закономірності, категорії, що застосовуються в сфері охорони здоров'я;
- сутність фінансового менеджменту;
- основні методи та прийоми сучасного ціноутворення в практиці медичних організацій;
- види організаційно-правових форм підприємницької діяльності в сфері охорони здоров'я.

Здобувач вищої освіти буде вміти:

- розробляти стратегічні і тактичні плани економічного розвитку медичного закладу;
- визначати стратегії маркетингу, які забезпечать максимальне задоволення потреб населення у медичній допомозі;
- визначати цінову політику, спрямовану на реалізацію стратегічних і оперативних завдань медичного закладу;
- розробляти бізнес-план підприємницької діяльності у сфері надання медичних послуг;
- визначати страховий тариф при добровільному медичному страхуванні;
- нараховувати заробітну плату персоналу медичних закладів;
- визначати та оцінювати основні показники господарської діяльності медичних закладів;
- оцінювати економічну ефективність медичних технологій.

Навчання дисципліни дозволяє здобути навички як через фахові освітні компоненти, які містять в собі соціальні елементи для роботи за напрямом блоку вибіркової дисциплін (які сприяють розвинення та вдосконалення способів мислення, професійних, світоглядних, громадських якостей, морально-етичних цінностей), так і через проходження практики, під час якої здобувачі освіти навчаються демонструвати толерантність, емпатію, вміння налагоджувати співробітництво з пацієнтом/клієнтом, колегами, проявляти лідерські якості, працювати в критичних умовах та логічно і системно мислити.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
5	150	14	42	94	2	4	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.					
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІКИ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я					
1. Тема Економіка охорони здоров'я як наука і предмет викладання. Здоров'я населення як економічна та соціальна категорія.	10	2		2	6
2. Тема Економічна діяльність в сфері охорони здоров'я. Особливості підприємництва в охороні здоров'я..	12	2		4	6
3. Тема Планування та прогнозування в системі охорони здоров'я. Бізнес-планування в медицині	13	2		4	8
4. Тема Основи фінансового планування в системі охорони здоров'я.	13			4	8
Разом за змістовим модулем 1	48	6		14	28
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.					
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В МЕДИЦИНІ					
5. Тема Ціноутворення в охороні здоров'я	11	2		4	6
6. Тема Ринок послуг охорони здоров'я. Основи маркетингу	15			4	10

медичних послуг						
7. Тема Методи розрахунку оплати праці медичного персоналу.	13	2		4		8
8. Тема Методи дослідження ринку охорони здоров'я.	15			4		10
9. Тема Основи медичного страхування	16	2		4		10
10. Тема Ефективність діяльності системи і закладів охорони здоров'я	15	2		4		10
11. Тема Економічний і фінансовий аналіз діяльності закладів охорони здоров'я	17			4		12
Разом за змістовим модулем 2	102	8		28		66
Усього годин	150	14		42	0	94

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

<i>Назви тем</i>	<i>Кількість годин Усього</i>
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІКИ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	
1. Тема Економіка охорони здоров'я як наука і предмет викладання. Здоров'я населення як економічна та соціальна категорія.	1
2. Тема Економічна діяльність в сфері охорони здоров'я. Особливості підприємництва в охороні здоров'я..	1
3. Тема Планування та прогнозування в системі охорони здоров'я. Бізнес-планування в медицині	2
4. Тема Основи фінансового планування в системі охорони здоров'я.	2
Разом за змістовим модулем 1	6
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В МЕДИЦИНІ	
5. Тема Ціноутворення в охороні здоров'я	1
6. Тема Ринок послуг охорони здоров'я. Основи маркетингу медичних послуг	1
7. Тема Методи розрахунку оплати праці медичного персоналу.	1
8. Тема Методи дослідження ринку охорони здоров'я.	1
9. Тема Основи медичного страхування	2

10. Тема Ефективність діяльності системи і закладів охорони здоров'я	1
11. Тема Економічний і фінансовий аналіз діяльності закладів охорони здоров'я	1
Разом за змістовим модулем 2	8
Усього годин	14

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

<i>Назви тем</i>	<i>Кількість годин Усього</i>
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІКИ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	
5. Тема Економіка охорони здоров'я як наука і предмет викладання. Здоров'я населення як економічна та соціальна категорія.	2
6. Тема Економічна діяльність в сфері охорони здоров'я. Особливості підприємництва в охороні здоров'я..	4
7. Тема Планування та прогнозування в системі охорони здоров'я. Бізнес-планування в медицині	4
8. Тема Основи фінансового планування в системі охорони здоров'я.	4
Разом за змістовим модулем 1	14
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В МЕДИЦИНІ	
12. Тема Ціноутворення в охороні здоров'я	4
13. Тема Ринок послуг охорони здоров'я. Основи маркетингу медичних послуг	4
14. Тема Методи розрахунку оплати праці медичного персоналу.	4
15. Тема Методи дослідження ринку охорони здоров'я.	4
16. Тема Основи медичного страхування	4
17. Тема Ефективність діяльності системи і закладів охорони здоров'я	4
18. Тема Економічний і фінансовий аналіз діяльності закладів охорони здоров'я	4
Разом за змістовим модулем 2	28
Усього годин	42

8. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

<i>Назви тем</i>	<i>Кількість годин Усього</i>
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІКИ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	

9. Тема Економіка охорони здоров'я як наука і предмет викладання. Здоров'я населення як економічна та соціальна категорія.	6
10. Тема Економічна діяльність в сфері охорони здоров'я. Особливості підприємництва в охороні здоров'я..	6
11. Тема Планування та прогнозування в системі охорони здоров'я. Бізнес-планування в медицині	8
12. Тема Основи фінансового планування в системі охорони здоров'я.	8
Разом за змістовим модулем 1	28
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В МЕДИЦИНІ	
19. Тема Ціноутворення в охороні здоров'я	6
20. Тема Ринок послуг охорони здоров'я. Основи маркетингу медичних послуг	10
21. Тема Методи розрахунку оплати праці медичного персоналу.	8
22. Тема Методи дослідження ринку охорони здоров'я.	10
23. Тема Основи медичного страхування	10
24. Тема Ефективність діяльності системи і закладів охорони здоров'я	10
25. Тема Економічний і фінансовий аналіз діяльності закладів охорони здоров'я	12
Разом за змістовим модулем 2	66
Усього годин	94

9. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення заліку.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	---

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Сутність економіки охорони здоров'я і економічних відносин.
2. Які складові частини виділяють в економічній теорії, що вони вивчають, і до якої з них належить економіка охорони здоров'я?
3. Методи економіки охорони здоров'я.
4. Сутність планування і прогнозування, їх завдання.
5. Види планування за часом і спрямованості діяльності.

6. Основні принципи планування в охороні здоров'я.
7. Методи планування, їх сутність.
8. Що таке бізнес-план, як і з якими конкретними цілями він створюється.
9. Вимоги, що пред'являються до бізнес-плану.
10. Джерела фінансування галузі охорони здоров'я.
11. Державний бюджет, механізм його складання і затвердження.
12. Фінансове планування медичного закладу.
13. Сутність заробітної плати і її функції
14. Основна і додаткова зарплата в медичній сфері.
15. Погодинна оплата праці.
16. Відрядна оплата праці.
17. Цілі і завдання маркетингу медичних послуг.
18. Види маркетингу в залежності від пріоритетних завдань та стратегії охоплення ринку.
19. Поняття про рекламу, її форми.
20. Конкурентний і монопольний ринок, їх особливості.
21. Що таке маркетингове дослідження і які основні завдання воно вирішує.
22. «SWOT-аналіз» і його застосування в діяльності закладів охорони здоров'я.
23. Методи маркетингового дослідження: спостереження і опитування.
24. Методи маркетингового дослідження: метод експертних оцінок, бенчмаркінг.
25. Сутність ціни та її функції. Ціноутворення.
26. Види ціноутворення, їх характеристика.
27. Регулювання ціноутворення, способи державного впливу.
28. Прямі та непрямі витрати при ціноутворенні.
29. Медичне страхування та страхова медицина, їх мета.
30. Суб'єкти медичного страхування.
31. Тариф добровільного медичного страхування і фактори, які на нього впливають.
32. Що таке ефективність? Її значення в ринковій економіці? Види ефективності в охороні здоров'я.
33. Медична та соціальна ефективність. Наведіть приклади.
34. Що таке економічна ефективність? Наведіть приклади.
35. Дайте визначення економічного аналізу. Основні методи економічного аналізу.
36. Завдання економічного аналізу результатів господарської діяльності медичного закладу.
37. Умовно-постійні витрати і умовно-змінні витрати. Їх значення в забезпеченні ефективності роботи організації.
38. Перерахуйте ресурси здоров'я, що таке фінансові та матеріальні ресурси.
39. Дайте визначення поняттю «Бухгалтерський баланс». З яких частин він складається і яке його значення для фінансового аналізу?
40. Рентабельність: її сутність та визначення

11. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

12. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Громадське здоров'я: Підручник для студ. вищих мед. навч. закл. /В.Ф.Москаленко, О.П.Гульчій, Т.С.Грузева [та ін.] – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 560 с.

2. Економіка охорони здоров'я: підручник / В. Ф. Москаленко, О. П. Гульчий, В. В. Таран та ін.; під ред. В. Ф. Москаленка. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 288 с.
3. Москаленко В.Ф. Принципи побудови оптимальної системи охорони здоров'я: український контекст. Монографія. – К.: „Книга плюс”, 2008. – 320с.
5. Москаленко В.Ф., Грузева Т.С., Іншакова Г.В. Право на охорону здоров'я у нормативно-правових актах міжнародного та європейського рівня. – Контраст, 2006,– 296 с.

Допоміжна література

1. Солоненко Н. Економіка охорони здоров'я: Навчальний посібник. –К.: Видавництво НАДУ, 2005. – 416 с.
2. Health Economics: textbook /V.Moskalenko, V.Taran, O.Hulchiy [et al] /ed by V.Moskalenko. – Vinnitsia: Nova Knyha, 2010. – 112 p.

Інформаційні ресурси в інтернеті

- 1.Сайт Верховної Ради України – URL: <http://www.rada.gov.ua/>
- 2.Сайт Кабінету Міністрів України – URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
- 3.Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. – URL: <http://www.dnpb.gov.ua>
- 4.Державна служба статистики України. – URL: www.ukrstat.gov.ua
- 5.Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. – URL: <http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteki>
- 6.Національна бібліотека України ім. В.И. Вернадського. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
- 7.Національна наукова медична бібліотека України. – URL: <http://www.library.gov.ua>
- 8.Національна медична бібліотека США. – URL: <http://www.nlm.nih.gov>
- 9.Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. – URL: <http://korolenko.kharkov.com>